

Міністерство освіти і науки України
Міністерство праці та соціальної політики України

Державний стандарт професійно-технічної освіти

ДСПТО 6113.ОА.01.10-2011
(позначення стандарту)

Професія: *Квітникар*

Код: *6113*

Кваліфікація: *1, 2, 3 розряди*

Видання офіційне
Київ 2011 рік

Міністерство освіти і науки України
Міністерство праці та соціальної політики України

Затверджено
Наказ Міністерства освіти і науки України
від 31.01.2011р. № 63

**Державний стандарт
професійно-технічної освіти**

ДСПТО 6113.ОА.01.10-2011
(позначення стандарту)

Професія: *Квітникар*

Код: *6113*

Кваліфікація: *1, 2, 3 розряд*

Видання офіційне
Київ 2011 р

ПОГОДЖЕНО
Перший заступник Міністра освіти і науки України
Б.М.Жебровський
" 30 " 03 2010 р.

ПОГОДЖЕНО
Міністерство праці та соціальної політики України
В.М.Коломієць
« 19 » 11 2010 р.

ПОГОДЖЕНО
Заступник Міністра аграрної політики України
М.С.Мельничук
" 08 " 07 2010 р.

Державний стандарт професійно-технічної освіти

ДСПТО 6113.ОА.01.10-2010
(позначення стандарту)

Професія: *Квітникар*

Код: 6113

Кваліфікація: *квітникар 1, 2, 3 розряд*

Видання офіційне
Київ 2010 рік

Григорук (Удовенко Ч.З.)
Андрій (Бугорова С.В.)
Світлана (Сімонова)

Авторський колектив:

Сергійко Олена Володимирівна - викладач Катюжанського вищого професійного училища, с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області

Метик Віра Єгорівна - майстер виробничого навчання 2-ої категорії Катюжанського вищого професійного училища, с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області.

Антоненко Анатолій Федорович - викладач – методист Катюжанського вищого професійного училища с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області.

Недашківській Руслан Михайлович - викладач – методист Катюжанського вищого професійного училища, с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області

Наукові консультанти:

Стрельников Віктор Олексійович - доцент кафедри садівництва Національного аграрного університету, м. Київ

Рецензенти:

Крупкіна Людмила Іванівна - доцент кафедри декоративного садівництва та фітодизайну ННІ лісового і садово-паркового господарства НАУ.

Лахман Віктор Миколайович - головний інженер агрофірми "Вікторія"

Літературний редактор:

Невольник Наталія Миколаївна - викладач – методист Катюжанського вищого професійного училища, с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області

Технічний редактор:

Милейко Світлана Петрівна - викладач – методист Катюжанського вищого професійного училища, с.Катюжанка Вишгородського району, Київської області.

Керівники проекту:

Орлата Оксана Олексіївна - завідувач сектором з розробки, апробації та впровадження державних стандартів ПТО з професій промисловості, агропромислового комплексу та сфери послуг науково-методичного відділу змісту та якості професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти України.

Зубець Валентина Олексіївна - директор навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти Київської області.

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту з професії „Квітникар”, замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

04070, м. Київ, вул. Сагайдачного, 37.

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Телефон: (044) 239-39-35, 239-39-36

Заступник директора, начальник Відділення змісту професійно-технічної освіти Ковтуненко Ніна Олексіївна.

***Примітка. Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України.**

Загальні положення

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії 6113 «Квітникар» 1, 2, 3 розрядів розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. №1135 та ст. 32 Закону України "Про професійно-технічну освіту" (103/98 -ВР) і є обов'язковим для виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Державний стандарт професійно-технічної освіти містить:

- освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника професійно-технічного навчального закладу;
- типовий навчальний план;
- типові навчальні програми з навчальних предметів, виробничого навчання, передбачених типовим навчальним планом;
- критерії кваліфікаційної атестації випускників;
- перелік основних обов'язкових засобів навчання;
- список рекомендованої літератури.

У професійно-технічних навчальних закладах першого атестаційного рівня тривалість професійного навчання на 1, 2-й розряди складає 622 години, на 3 розряд – 500 годин

У професійно-технічних навчальних закладах другого та третього атестаційних рівнів тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, яку набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена до 50% за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності у слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені терміни навчання можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці («Техніка пошуку роботи», «Ділова етика і культура спілкування» та ін.).

Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускника складені на основі кваліфікаційної характеристики професії «Квітникар» (Випуск 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги», Розділ «Рослинництво. Овочівництво. Садівництво.» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 7 червня 2004 року № 212), досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містять вимоги до рівня знань, умінь та навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь та навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені п.7 «Загальних положень» Випуску 1 «Професій працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 р .№ 336.

Професійно-практична підготовка здійснюється у навчальних майстернях, лабораторіях, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Професійно-технічний навчальний заклад, підприємство, установа, організація мають право, відповідно до змін у техніці, технологіях, організації праці тощо, самостійно визначати варіативний компонент змісту професійно-технічної освіти у робочих навчальних планах (до 20 відсотків у межах загального часу) та робочих навчальних програмах (до 20 відсотків навчального предмета і виробничого навчання). Зміни затверджуються згідно з діючою нормативною базою.

Навчальний час учня (слухача) визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

- академічна година тривалістю 45 хвилин;
- урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;
- навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;
- навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;
- навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня (слухача) в період проходження виробничої та перед-випускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно з законодавством.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні (слухачі) допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників визначаються 12-ти бальною системою оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів). Присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня "кваліфікований робітник" відповідного розряду можливе за умови отримання учнем (слухачем) не менше чотирьох балів за критеріями кваліфікаційної атестації.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання і успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду та видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», видається диплом, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

Міністерство освіти і науки України
Міністерство праці та соціальної політики України

**Державний стандарт
професійно-технічної освіти**

ДСПТО 6113.ОА.01.10-2011
(позначення стандарту)

Професія: *Квітникар*

Код: *6113*

Кваліфікація: *1-2 розряд*

Видання офіційне
Київ 2011 рік

**ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИПУСКНИКА
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ**

**(підприємства, установи та організації,
що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників)**

1. **Професія:** 6113 Квітникар

2. **Кваліфікація:** 1 розряд

3. **Кваліфікаційні вимоги**

Повинен знати:

Правила користування ручним садовим інвентарем під час виконання найпростіших робіт у квітниках; норми, правила навантаження і транспортування вантажів; назви вантажів і правила їх укладання; особливості підготовки тари під висівання дрібного квіткового насіння і пікірування рослин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен уміти:

Виконувати допоміжні роботи, пов'язані з прибиранням клумб, рабток і бордюрів від листя, сміття, снігу тощо. Забезпечувати робочі місця садивним матеріалом, добривами й інвентарем. Брати участь у сортуванні різних вантажів і укладанні їх у визначених місцях. Очищати рослини в оранжереях, обмивати і обприскувати водою. Очищати гвоздики від сухих листків і бур'янів у випадку ярусного підв'язування. Готувати квіткові рослини до викопування. Додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

4. **Кваліфікація:** 2 розряд

5. **Кваліфікаційні вимоги**

Повинен знати:

Правила підготовки і способи виконання земляних робіт у міських умовах; найпростіші способи догляду за рослинами; правила поводження з вантажами, які потребують обережності; техніку зрізування і сортування квітів; способи візуального планування клумб і рабток; призначення і правила користування садово-городнім інструментом та інвентарем; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії, та протипожежного захисту.

Повинен уміти:

Виконувати прості роботи з підготовки ґрунту і добрив вручну. Викопувати ямки для садіння квіткових культур. Очищувати насіння квіткових рослин. Прополювати, підпушувати квіткові і килимові рослини. Виконувати візуальне горизонтальне планування квітників і рабток. Пікірувати дрібну розсаду пінцетом. Сплітати та влаштовувати сітки з шпагату і встановлювати металеві рами для підв'язування гвоздики. Знімати дріт з підпор, видаляти залишки ниток, змотувати їх у мотки і відносити у

визначене місце. Виймати дерев'яні і металеві підпори та виносити їх з теплиць. Укладати дернину навколо клумб і работок. Зрізувати та сортувати квіти згідно з вимогами діючих стандартів, підраховувати, зв'язувати у пучки і пакувати. Забілювати скло оранжереї з гідропульта. Притінювати рослини щитами з піднесенням і закріпленням їх кілками, знімати щити та відносити їх. Збирати і сортувати насіння. Додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

6. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

- а) раціонально та ефективно організувати працю на робочому місці;
- б) додержуватись норм технологічного процесу;
- в) не допускати браку в роботі;
- г) знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці й навколишнього середовища, додержуватися норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- д) використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені, тощо);
- е) знати основи інформаційних технологій.

7. Вимоги до освітнього рівня осіб, які навчаються в системі професійно-технічної освіти

Повна загальна середня освіта. Без вимог до стажу роботи.

8. Сфера професійного використання випускника

Квітникові господарства відкритого та закритого ґрунту.

9. Специфічні вимоги

- 9.1. Вік по закінченню терміну навчання не менше 16 років
- 9.2. Стать: жіноча, чоловіча.
- 9.3. Медичні обмеження.

ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Професія: **6113 Квітникар**

Кваліфікація: **1-2 розряд**

Загальний фонд навчального часу: **632** годин

№ п/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1	Загально професійна підготовка	60	8
1.1	Інформаційні технології	17	8
1.2	Правила дорожнього руху	8	
1.3	Основи галузевої економіки і підприємництва	10	
1.5	Основи правових знань	10	
1.6	Резерв часу	15	
2	Професійно-теоретична підготовка	149	72
2.1	Основи землеробства і ґрунтознавства	52	18
2.2	Квітникарство	82	54
2.3	Охорона праці	15	
3	Професійно-практична підготовка	406	
3.1	Виробниче навчання	203	
3.2	Виробнича практика	203	
4	Консультації	10	
5	Державна кваліфікаційна атестація (або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)	7	
6	Загальний обсяг навчального часу (без п.4)	622	80

Перелік майстерень, кабінетів і лабораторій для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Квітникар»

Кабінети

- Основи землеробства і ґрунтознавства
- Квітникарства
- Охорона праці
- Інформаційних технологій
- Основи галузевої економіки і підприємництва
- Правил дорожнього руху
- Основ правових знань

Лабораторії

- Ділянки відкритого і закритого ґрунту(теплиці)

Примітка

Для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватись при наявності обладнаного навчального робочого місця;
- предмет «Інформаційні технології» вивчається за згодою підприємств-замовників кадрів.

Типова навчальна програма з предмета

“Інформаційні технології”

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Інформація та інформаційні технології	1	
2.	Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології	8	4
3.	Мережні системи та сервісу	8	4
	Всього	17	8

Тема 1 Інформація та інформаційні технології

Поняття про інформацію та інформаційні технології.

Тема 2 Програмне забезпечення ПК. Комп'ютерні технології

Програми створення текстових і графічних документів. Стили оформлення та подання інформації. Розробка фірмового стилю.

Мультимедійні технології.

Види і типи презентацій. Загальні відомості про засоби створення презентацій. Power Point.

Лабораторно-практична робота:

1. Програми для створення текстових документів: MS Word, Publisher. Візуальний стиль оформлення та подання інформації.
2. Програми для створення графічних документів: Розробка фірмового стилю.
3. Створення презентацій. Тема: «Заклад, де я навчаюсь».
4. Створення презентацій. Тема: «Моя майбутня професія»

Тема 3 Мережні системи та сервісу

Основи мережних систем. Мережі на основі ПК. Локальні, корпоративні і глобальні мережі.

Загальні відомості про Internet, електронну пошту та телеконференції.

Основні мережні сервісу. Браузери.

Лабораторно-практична робота:

1. Пошук інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
2. Пошук статистичної інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
3. Комп'ютерне моделювання нової сільськогосподарської техніки.
4. Використання електронної пошти. Реєстрація на поштовому сервері.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
“ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ”

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Загальні положення, терміни та визначення	1	
2.	Обов'язки та права пішоходів і пасажирів	1	
3.	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують вантажним транспортом і погоничів тварин	1	
4	Регулювання дорожнього руху	1	
5	Рух транспорту й безпека пішоходів і пасажирів	1	
6	Особливі умови руху	1	
7	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних пригод	1	
8	Відповідальність за порушення правил дорожнього руху	1	
	Всього	8	

Тема 1 Загальні положення, терміни та визначення

Загальні положення, терміни та визначення Закону України “Про дорожній рух”. Закон України “Про дорожній рух”. Про порядок вивчення правил дорожнього руху різними групами населення. Аналіз ДТП у населеному пункті, області та причини їх виникнення. Загальна структура і основні вимоги ПДР. Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам ПДР. Терміни та визначення, що містять ПДР.

Тема 2 Обов'язки та права пішоходів і пасажирів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах. Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, керують велосипедом, мопедом та мотоциклом, тягнуть санки, візок тощо. Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Груповий рух людей дорогою. Пішохідний перехід. Порядок переходу проїзної частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком і спеціальним звуковим сигналом. Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди. Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту. Правила посадки і висадки. Правила і обов'язки пасажирів при користуванні транспортними засобами. Дії пасажирів при дорожньо-транспортній пригоді. Групи дорожніх знаків та їх значення.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують вантажним транспортом і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до велосипедистів і водіїв мопедів, вантажного транспорту та погоничів тварин. Технологічний стан і обладнання транспортних засобів. Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині дороги. Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух зазначених транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Небезпечні наслідки порушення вимог руху велосипедами, мопедами, вантажним транспортом і прогоном тварин.

Тема 4 Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація. Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація розмітки. Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках трас. Типи світлофорів. Значення сигналів світлофора. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Значення сигналів регулювальника. Руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника. Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5 Рух транспорту й безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту і безпека пішоходів. Рух у декілька рядів. Взаємна увага – умова безпеки руху. Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі світлових сигналів. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів. Швидкість руху, дистанція та інтервал. Поняття про шлях гальмування. Фактори, що впливають на величину шляху гальмування. Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6 Особливі умови руху

Перевезення пасажирів при буксируванні транспортних засобів. Навчальна їзда. Умови, за яких дозволяється навчальна їзда. Початкове навчання з керування транспортними засобами. Навчальна їзда на дорогах. Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Автомагістралі і автобани, їх основні ознаки. Рух по автомагістралях і автобазах. Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Тема 7 Надання першої медичної допомоги під час ДТП

Визначення і термінове припинення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу. Подання першої медичної допомоги. Правила і способи перенесення потерпілого. Правила і способи транспортування потерпілого на різних видах транспорту.

Тема 8 Відповідальність за порушення ПДР

Соціально-економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР. Поняття і види адміністративних порушень. Кримінальна відповідальність. Відповідальність за нанесення матеріальної та природо екологічної шкоди.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
“ОСНОВИ ГАЛУЗЕВОЇ ЕКОНОМІКИ
І ПІДПРИЄМНИЦТВА”

№ п.п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Вступ	1	
2.	Аграрні відносини на сучасному етапі розвитку	1	
3.	Земельні фонди та їх використання в сільському господарстві	1	
4.	Економічно-активне населення і продуктивність праці	1	
5.	Оплата праці	2	
6.	Матеріально-технічна база сільського господарства та заходи щодо її раціонального використання	2	
7.	Витрати виробництва та прибуток	2	
	Всього	10	

Тема 1 Вступ

Галузева структура економіки України.
 Економіка сільського господарства та підприємництва.
 Розвиток економіки (в тому числі – регіональної) на сучасному етапі.

Тема 2 Аграрні відносини на сучасному етапі розвитку

Поняття та структура агропромислового комплексу.
 Організаційні форми підприємницької діяльності.
 Форми власності на землю, державна політика в агропромисловому комплексі.

Тема 3 Земельні фонди та їх використання в сільському господарстві

Нормативно-правова база.
 Земельні фонди та їх структура. Земельна рента та ціна землі. Поняття Земельного кадастру.
 Економічна оцінка землі та ефективність використання земельних ресурсів.

Тема 4 Економічно-активне населення і продуктивність праці

Особливості використання економічно-активного населення.
 Продуктивність праці та шляхи її підвищення.

Тема 5 Оплата праці.

Сучасні форми та системи оплати праці в сільському господарстві.

Тема 6 Матеріально-технічна база сільського господарства та заходи щодо її раціонального використання

Особливості матеріально-технічної бази.
 Механізація та автоматизація сільськогосподарського виробництва.
 Енергетичні ресурси, транспортні засоби.

Тема 7 Витрати виробництва та прибуток

Основні поняття витрат та собівартості. Структура собівартості. Шляхи зниження собівартості. Прибуток. Рентабельність. Ціна та ціноутворення

**ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
“ОСНОВИ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ”**

№ п.п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Право – соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	
2.	Конституційні основи України	3	
3.	Правові основи професійно-технічної освіти	1	
4.	Правове регулювання господарських відносин у сільському господарстві	1	
5.	Праця, закон і ми	2	
6.	Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність	1	
7.	Правова охорона природи	1	
	Всього	10	

Тема 1 Право – соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Право – цінність – одна з засад державного і суспільного життя. Принципи права – його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Правомірна поведінка і правопорушення. Юридична відповідальність.

Поняття правосвідомості як регулятора правомірної поведінки, чинника зміцнення правопорядку і законності.

Загальна характеристика держави. Держава і громадянське суспільство. Засади правової держави: повне народовладдя; верховенство права; політичний, економічний та ідеологічний плюралізм; розподіл державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; забезпечення прав людини. Значення правосвідомості і правової культури у побудові правової держави.

Тема 2 Конституційні основи України

Визначення державного (конституційного) права. Поняття Конституції як Основного Закону держави. Загальні засади Основного Закону України. Україна – суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Державні символи України.

Громадянин і держава. Поняття громадянства в Україні. Правове становище громадян України, їхня рівноправність. Права осіб, які належать до національних меншин, – невід’ємна частина загально визнаних прав людини. Гарантування громадянам України права на національно-культурні надбання та мову.

Основні особисті, соціально-економічні, культурні та політичні права і свободи громадян України.

Особисті права і свободи громадян: право кожної людини на життя, на повагу до гідності, на свободу та особисту недоторканість; недоторканість житла кожного; таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на захист від втручання в особисте і сімейне життя тощо. Соціально-економічні та культурні права і свободи громадян: право приватної власності; право на підприємницьку

діяльність; право користуватися об'єктами права державної та комунальної власності; право на освіту; право на працю; право на соціальний захист у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, та ін. Політичні права і свободи громадян: право брати участь в управлінні державними справами; право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації тощо. Єдність прав і обов'язків громадян. Вільність і рівність усіх людей у своїй гідності і правах. Невідчужуваність і невід'ємність прав і свобод людини.

Вибори, референдум в Україні. Здійснення волевиявлення народу через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії в Україні. Основні засади виборів народних депутатів України. Поняття про референдум, його види. Проголошення та призначення Всеукраїнського референдуму.

Верховна Рада України (парламент). Верховна Рада – представницький орган державної влади в Україні. Її склад, структура, повноваження і порядок роботи. Народний депутат України – повноважний представник народу України у Верховній Раді України та відповідальний перед ним.

Президент України. Президент України – глава держави. Обрання Президента України та його повноваження. Припинення повноважень Президента України.

Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади. Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Відносини між виконавчою владою – Кабінетом Міністрів України і Президентом та Верховною Радою України. Місцеві державні адміністрації – складові системи органів державної виконавчої влади.

Прокуратура.

Правосуддя. Конституційний Суд України. Здійснення правосуддя в Україні винятково судами. Система судів в Україні. Основні засади судочинства. Статус суддів, їх незалежність та недоторканість. Вища рада юстиції. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад Конституційного Суду України. Порядок призначення та строк повноважень його суддів. Повноваження Конституційного Суду України.

Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим.

Місцеве самоврядування. Поняття місцевого самоврядування в Україні, його система та повноваження.

Тема 3 Правові основи професійно-технічної освіти

Законодавство України про освіту та його завдання.

Закон України “Про освіту”. Право громадян на освіту. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.

Професійно-технічна освіта – невід'ємна складова частина освіти України.

Закон України “Про професійно-технічну освіту” та його завдання. Мета професійно-технічної освіти. Права, обов'язки та відповідальність учнів, слухачів професійно-технічного навчального закладу. Особливий соціальний захист учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів. Документи про професійно-технічну освіту.

Тема 4 Правове регулювання господарських відносин у сільському господарстві

Поняття господарського права та його роль у регулюванні господарських відносин. Система господарського права. Господарське законодавство, господарські правовідносини. Суб'єкти господарського права. Правове становище господарських організацій. Правове становище підприємств і об'єднань.

Поняття аграрного права. Аграрне законодавство та його роль у розв'язанні завдань, що стоять перед Україною, як суверенною державою. Поняття аграрних правовідносин.

Сутність земельної реформи в Україні. Основні законодавчі положення про регулювання земельних відносин в Україні.

Поняття й особливості правового регулювання відносин Української держави та її органів з сільськогосподарськими підприємствами, заснованими на різних формах власності.

Фермерські господарства – нова форма сільськогосподарського виробництва. Правове регулювання їх утворення та діяльності.

Тема 5 Праця, закон і ми

Загальна характеристика трудового права України. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Заробітна плата.

Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність робітників за шкоду, заподіяну підприємству, організації.

Охорона праці. Відповідальність підприємства за шкоду, заподіяну працівникові.

Державне соціальне страхування. Соціальні гарантії та соціальний захист працівників.

Розгляд трудових спорів. Особливості правового регулювання трудових відносин в сільському господарстві.

Тема 6 Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність

Визначення та загальні положення адміністративного права. Поняття та організація державного управління. Роль адміністративного права у регулюванні відносин у сфері державного управління. Поняття адміністративного правопорушення і адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність неповнолітніх. Адміністративна відповідальність за господарське правопорушення.

Тема 7 Правова охорона природи

Екологічне право та його роль у регулюванні системи „природа – людина – суспільство”. Основні принципи охорони навколишнього середовища.

Знання закону – важлива умова попередження екологічних правопорушень, збереження природи.

Екологізація усього виробничо – господарського процесу -- принцип господарювання.

Єдність основних прав і обов’язків підприємств, щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання земель.

Охорона вод, лісів, надр землі та їх використання. Охорона тваринного світу. Охорона атмосферного повітря від забруднення.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища.

**Типова навчальна програма з предмета
«Основи землеробства і ґрунтознавства»**

№ теми	Теми	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Вступ	2	
2.	Ґрунти і їх родючість	18	6
3.	Обробіток ґрунту і сівозміни	14	6
4.	Бур'яни і боротьба з ними	18	6
	Всього	52	18

Тема 1 Вступ

Роль науки і передового досвіду в розвитку землеробства. Досягнення передових господарств району, області в сільськогосподарському виробництві. Природні й економічні умови району, області. Організація землеробства з врахуванням цих умов.

Тема 2 Ґрунти і їх родючість

Поняття про ґрунт, родючість ґрунту, види родючості. Фактори ґрунтоутворення. Складові частини ґрунту, гумус. Структура ґрунту.

Фізичні й фізико-хімічні властивості ґрунту: питома маса, об'ємна маса, пористість, зв'язність, пластичність та липкість, вологість, водопровідність, реакція ґрунту.

Лабораторно-практична робота:

1. Ознайомлення з ґрунтами господарства та ґрунтовою картою.
2. Визначення спілості ґрунту.
3. Визначення типів ґрунтів.

Тема 3 Обробіток ґрунту і сівозміни

Завдання обробітку ґрунту.

Основний обробіток ґрунту, прийоми основного обробітку. Поверхневий обробіток ґрунту, прийоми.

Поняття про сівозміну, класифікація сівозмін, схеми сівозмін. Монокультура та ґрунтовода. Чутливість сільськогосподарських культур до беззмінних посівів.

Лабораторно-практична робота:

1. Ознайомлення з основними знаряддями обробітку ґрунту та підготовкою їх до роботи.
2. Ознайомлення із системою обробітку ґрунту.
3. Визначення якості обробітку ґрунту.

Тема 4 Бур'яни і боротьба з ними

Шкода від бур'янів, їх біологічні властивості. Групи бур'янів за способом живлення і тривалістю життя.

Заходи боротьби з бур'янами: профілактичні(запобіжні) та винищувальні.

Агротехнічні, хімічні заходи боротьби з бур'янами.

Лабораторно-практична робота:

1. Визначення бур'янів за гербарним матеріалом та насінням.
2. Ознайомлення з біотипами бур'янів.
3. Вивчення карантинних бур'янів.
4. Ознайомлення з гербіцидами.

Типова навчальна програма з предмета « Квітникарство»

№ тем	Назва теми	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1	Вступ	2	
2	Правила користування садово-огороднім інвентарем	2	
3	Будова квіткових та декоративно-листяних рослин	8	
4	Асортимент квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту	18	12
5	Насіння найбільш поширених квіткових рослин	16	12
6	Підготовка насіння до посіву та посів квіткових рослин	8	6
7	Догляд за квітковими рослинами у відкритому ґрунті	14	12
8	Зрізування, транспортування і реалізація квіткових рослин Тимчасове та довготривале зберігання квітів	14	12
ВСЬОГО		82	54

Тема 1 Вступ

Квітникарство, як галузь рослинництва, що використовується для внутрішнього і зовнішнього зеленого будівництва. Значення квіткових рослин. Задачі квітникарства. Перспективи розвитку квітникарства. Розвиток промислового квітникарства. Виробнича класифікація квіткових рослин.

Тема 2 Правила користування садово-огороднім інвентарем

Призначення і правила користування садово-городнім інструментом та інвентарем. Охорона праці та безпека праці при користуванні садово-городнім інвентарем.

Тема 3 Будова квіткових рослин

Основні органи квіткових рослин. Морфологія квіткових рослин (корінь, стебло, листки, квітка, суцвіття, плід).

Декоративне значення листа, гілок, габітуса рослин, суцвіть, плодів.

Тема 4 Асортимент квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту

Асортимент квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та їх декоративне значення.

Лабораторно-практична робота:

1. Вивчення асортименту квіткових і декоративно-листяних рослин відкритого і закритого ґрунту по гербарним зразкам, фотознімкам, малюнках, натуральних зразках. Їх опис і декоративна оцінка.

Тема 5 Насіння найбільш поширених квіткових рослин

Вивчення насіння квіткових і декоративно-листяних рослин.

Чистота насіння, енергія проростання і посівна придатність.

Лабораторно-практична робота:

1. Визначення насіння квіткових і декоративно-листяних рослин по колекційних зразках і визначнику.

Тема 6 Підготовка насіння до посіву та посів квіткових рослин

Правила підготовки насіння до посіву (протруєння, намочування, обшпарювання, стратифікація, скарифікація, обробка мікроелементами тощо).

Лабораторно-практична робота:

1. Підготовки насіння до посіву та посів та посів квіткових рослин.

Тема 7 Догляд за квітковими рослинами у відкритому ґрунті

Роль своєчасного догляду за квітковими і декоративно-листяними рослинами (полив, промивання, обприскування, просапування, розпушування, мульчування тощо)

Лабораторно-практична робота:

1. Полив, промивання, обприскування, просапування, розпушування, мульчування, підв'язування рослин.

Тема 8 Зрізування, транспортування і реалізація квіткових рослин Тимчасове та довготривале зберігання квітів

Стадії зрізування квіткових рослин. Способи зрізування. Тимчасове і довготривале зберігання квітів.

Сортування, підрахунок, зв'язування у пучки, упаковка і транспортування зрізаних квітів.

Транспортування їх в жорсткій і м'якій упаковці та умови зберігання.

Лабораторно-практична робота:

- 1 Відпрацювання робіт по зрізуванню, транспортуванню і реалізації квіткових рослин.

**Типова навчальна програма з предмета
“Охорона праці”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	
2.	Загальні відомості про потенціал небезпеки. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці в квітникарстві	4	
3.	Основи пожежної безпеки. Вибухова небезпека і вибухозахист виробництва	2	
4.	Основи електробезпеки	2	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди.	2	
6.	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках	3	
	Всього	15	

Тема 1 Вступ. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття “охорона праці”, соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета “Охорона праці”, обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги вивчення предмета щодо виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, “Кодекс законів України про працю”, Закони України “Про охорону праці”, “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, “Про пожежну безпеку”, ”Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”, “Основи законодавства України про охорону здоров’я”.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: про зниження та усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працюючих. Галузеві стандарти.

Правила внутрішнього трудового розпорядку. Колективний договір, його укладення і виконання. Права трудівників на охорону праці на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і підлітків. Порядок забезпечення засобами індивідуального та колективного захисту. Державний і громадський контроль за охороною праці, відомчий контроль. Органи державного нагляду за охороною праці.

Відповідальність (дисциплінарна, адміністративна, матеріальна і кримінальна) за порушення законодавства про працю, правил та інструкцій з охорони праці. Інструктажі з охорони праці. Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов’язані з працею на виробництві, побутові. Алкоголізм і безпека праці. Професійне отруєння.

Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві:

організаційні, технічні, санітарно-виробничі, медико-профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і отруень.

Тема 2 Загальні відомості про потенціал небезпеки. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень. Прилади контролю безпечних умов праці, порядок їх використання.

Правила та заходи попередження нещасних випадків і аварій. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у випадку аварії.

Вимоги безпеки у навчальних, навчально-виробничих приміщеннях освітніх закладів.

Фізіологічна та психологічна основи трудового процесу (безумовні та умовні рефлексі, їх вплив на безпеку праці).

Пристосування людини до навколишніх умов на виробництві (почуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Психофізичні фактори, умови праці (промислова естетика, ритм і темп роботи, виробнича гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці.

Вимоги нормативних актів з охорони праці щодо безпеки виробничих процесів, обладнання, будівель.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою та тих, які потребують професійного добору; організація безпеки праці на таких роботах згідно з нормами та правилами.

Прилади контролю за безпечними умовами праці. Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного захисту працівників. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень при аварії.

Значення безпеки праці на виробництві. Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.. Зони безпеки та їх огороження. Засоби індивідуального та колективного захисту. Світова та звукова сигналізація. Попереджувальні написи, сигнальне пофарбування. Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту. Захист від шуму. Захист від пилу. Захист від газу. Захист від вібрації. Захист від несприятливих метеорологічних умов. Прилади контролю безпечних умов праці. Правила запобігання нещасних випадків. План ліквідації аварій та евакуації з приміщення.

Вимоги щодо безпеки в навчальних, навчально-виробничих, учбових закладах освіти.

Загальні вимоги та засоби забезпечення безпечних умов праці .

Тема 3 Основи пожежної безпеки. Вибухова небезпека і вибухозахист виробництва

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, експлуатація невідповідної техніки в пожежно небезпечних місцях; порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки, дитячі пустощі. Пожежно небезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, загорання, само загорання, горіння, тління. Легкозаймисті і горючі рідини. Займисті, важкозаймисті і незаймисті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Гасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх гасильні властивості. Протипожежна техніка: спец автомашини, авто- та мотопомпи, спеціальні установки вогнегасники, ручний протипожежний інструмент, їх призначення, будова, використання на пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз найвідоміших промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнування і наслідків аварій від масштабу, фізико-хімічних властивостей і параметрів палих речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, газових викидів у незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухову небезпеку середовища.

Кількісні показники вибухів, що характеризують масштаби руйнування і тяжкість наслідків.

Основні характеристики вибухової небезпеки хіміко-технологічних процесів; показники рівня руйнування промислових об'єктів.

Вибір засобів контролю, управління і проти аварійного захисту (ПАЗ). Обґрунтування вибору енергозабезпечення (енергостійкості) систем контролю управління і ПАЗ з урахуванням характеру технологічного процесу і енергетичного потенціалу об'єкту.

Запобігання аварійній розгерметизації технологічних систем, загорання аварійних викидів.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухової небезпеки.

Тема 4 Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Електричні травми, їх види. Фактори, що впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Загальні відомості про 4-провідну електричну мережу живлення. Фазова та лінійна напруги. Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Класифікація виробничих приміщень відносно небезпеки ураження працівників електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні написи, плакати та пристрої, ізолювальні прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітильниками.

Правила роботи на електронно-обчислювальних машинах і персональних комп'ютерах.

Захист від статичної електрики. Захист будівель та споруд від блискавки. Правила поведінки під час грози.

Тема 5 Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди

Поняття про виробничу санітарію як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі

випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Лікувально-профілактичне харчування.

Фізіологія праці. Чергування праці і відпочинку. Виробнича гімнастика. Дотримання норм піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми і жінками.

Основні гігієнічні особливості праці за професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря у виробничих, навчальних та побутових приміщеннях. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Щорічні медичні огляди неповнолітніх працівників, осіб віком до 21-го року.

Тема 6 Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої медичної допомоги. Дії у важких випадках. Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Засоби надання першої медичної допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування.

Перша медична допомога при запорошуванні очей, пораненнях, вивихах, переломах.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легенів, стравоходу.

Надання першої медичної допомоги при непритомності (втраті свідомості), шоку, тепловому та сонячному ударах, опіку, обмороженні.

Ознаки отруєння і перша медична допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотинном.

Правила надання першої медичної допомоги при ураженні електричним струмом.

Оживляння. Способи штучного дихання, положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів. Транспортування потерпілого.

Загальні відомості про великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

Загальні відомості про інженерно-технічні заходи, спрямовані на забезпечення безпеки функціонування потенційно небезпечних об'єктів (ПНО), захист виробничого персоналу і населення, зменшення збитків, утрат і руйнувань при аваріях, великих пожежах.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія: Квітникар

Код: 6113

Кваліфікація: квітникар 1-2 розряд

№ теми	Теми	Кількість години
1	Виробниче навчання	203
1.1	Ознайомлення з квітковим господарством та умовами проходження виробничого навчання. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	6
1.2.	Допоміжні роботи	18
1.3	Робота в оранжереях	47
1.4	Земляні роботи	60
1.5	Роботи по догляду за квітковими рослинами	72
2	Виробнича практика	203
2.1	Ознайомлення з квітниковим господарством. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	6
2.2	Самостійна робота за професією «Квітникар» 1-2 розряду на виробництві	197
2.3	Кваліфікаційна пробна робота	
	Разом	406

1 Виробниче навчання (кваліфікація квітникар 1-2 розряд)

Тема 1.1 Ознайомлення з квітковим господарством та умовами проходження виробничого навчання. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Зміст праці. Ступені професійного росту.

Базове підприємство училища.

Продукція, що випускає училище.

Форми організації роботи учнів.

Ознайомлення учнів з майстернею та тепличним господарством, порядком організації своїх робочих місць, отриманням та здачею інструмента.

Ознайомлення з режимом роботи, формами організації праці та правилами внутрішнього розпорядку в навчальних майстернях, теплицях, парниках.

Вимоги безпеки праці і пожежної безпеки.

Тема 1.2 Допоміжні роботи

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

.Вправи:

Робота по прибиранню клумб, рабатов і бордюрів від листя, сміття, снігу тощо.

Забезпечення робочих місць садивним матеріалом.

Робота по сортуванню різних вантажів і укладання їх у визначених місцях.

Знімання дроту з підпор, видалення залишок ниток, змотування і доставка у визначене місце.

Видалення дерев`яних і металевих підпор з теплиць.

Укладання дернини навколо клумб і рабатов.

Забілювання скла оранжереї з гідропульта.

Тема 1.3 Робота в оранжереях

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

.Вправи:

Очищення рослин в оранжереях, обмивання і обприскування водою.
Очищення гвоздик від сухих листків і бур'янів у випадку ярусного підв'язування.
Готування квіткових рослин до викопування.

Тема 1.4 Земляні роботи

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

.Вправи:

Виконання простих робіт з підготовки ґрунту і добрив вручну.

Викопування ямок для садіння квіткових культур

Виконання візуального горизонтального планування квітників і рабток.

Тема 1.5 Робота по догляду за квітковими рослинами

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

.Вправи:

Очищення насіння квіткових рослин.

Прополування, підпушування квіткових і килимових рослини.

Пікірування дрібної розсади пінцетом.

Сплітання та влаштування сітки з шпагату і встановлювання металевих рам для підв'язування гвоздики.

Зрізування та сортування квітів згідно з вимогами діючих стандартів, підраховування, зв'язування у пучки і пакування.

Збирання і сортування насіння.

Притінювання рослин щитами з піднесенням і закріпленням їх кілками, знімання щитів та видалення їх.

2 Виробнича практика

Тема 2.1 Ознайомлення з квітником господарства. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки.

Вивчення організації квітникового господарства, його відділів. Асортимент культур, що вирощують. Організація планування праці і контролю якості продукції на виробничій ділянці, в бригаді та на робочому місці. Забезпечення господарства машинами та знаряддями. Завдання, режим, умови і порядок роботи слухачів під час виробничої практики.

Ознайомлення з організацією розсадника його відділів, ділянок і шкілок. Основи озеленення різних об'єктів. Планування ділянок, елементів оформлення, асортименту рослин.

Тема 2.2 Самостійне виконання робіт за професією «Квітникар» 1-2 розряду

Самостійно виконувати роботи квітникаря 1-2 розряду. Додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежної безпеки.

Примітка:

Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами-замовниками кадрів та затверджуються в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт:

1. Очищення від листя, сміття, снігу тощо клумб, рабток, бордюрів, доріжок.
2. Затаровування, миття, прибирання і укладання у штабелі горщиків, ящиків.
3. Навантаження і розвантаження невідповідальних вантажів.

4. Прибирання кілочків.
5. Рознесення під час садіння саджанців, сіянців, живців.
6. Підготовка до садіння. Очищення від землі стелажів і тари.
7. Заготівля рослинного ґрунту.
8. Облаштування грядок і борозен для висівання насіння і садіння рослин.
9. Прополювання квітів, підпушування ґрунту.
10. Заготівля дернини вручну.
11. Пікірування дрібної розсади.
12. Зрізування і сортування квітів.
13. Встановлення і влаштування сітки з шпагату для підв'язування гвоздики до металевих рам.
14. Висаджування садивного матеріалу квіткових рослин.
15. Промивання скла в оранжереї, очищення його від снігу.
16. Виготовлення парникових матів, ящиків пікірувальних, етикеток.
17. Розпушування, вирівнювання і прикочування вручну ґрунту під садіння квіткових культур.
18. Укладання в штабелі парникових рам.
19. Прикопування в ґрунт, очищення від зів'ялих листків горщикових квітів.
20. Витягання і винесення із теплиць підпор дерев'яних і металевих.
21. закріплення кілочків.
22. Забілювання скла з гідропульта, затінювання рослин щитами в оранжереї.

КРИТЕРІЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ.Професія: **квітникар.**Код: **6113**Кваліфікація: **квітникар 2 розряд**

Бали	ЗНАЄ	Бали	ВМІЄ
1	Учень (слухач) має базові загальні знання з окремих операцій, пов'язаних з технологічними процесами в квітникарстві, процесу підготовки робочого інструменту та сировини.	1	Учень (слухач) виконує елементи навчально-виробничих завдань з підготовки інструменту для певних технологічних процесів в квітникарстві. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації.
2	Учень (слухач) має базові загальні знання з окремих елементів навчального матеріалу, пов'язаного з процесом в квітникарстві. При відповіді допускає помилки.	2	Учень (слухач) виконує фрагменти навчально-виробничих завдань по роботам в квітникарстві. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації.
3	Учень (слухач) має базові загальні знання, відтворює окремі елементи навчального матеріалу, пов'язаного з процесом квітникарства, знає фрагменти навчального матеріалу, знає призначення та порядок підготовки технологічного інструменту та не усвідомлено допускається суттєвих помилок.	3	Учень (слухач) планує виробничі дії та виконує частину навчально-виробничого завдання, щодо підготовки технологічного інструменту та не усвідомлено допускається суттєвих помилок при виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації
4	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Стикається зі значними труднощами при вивченні технологічних процесів в квітникарстві.	4	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Виконує завдання по роботам в квітникарстві, значну частину матеріалу виконує на репродуктивному рівні. Застосовує навички під керівництвом у контрольованому середовищі. Кваліфікація присвоюється, але потребує подальшого удосконалення через досвід роботи, або навчання.
5	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Дає визначення основних методів квітникарства.	5	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Відтворює значну частину практичних завдань на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння, виконує практичні завдання по роботам в квітникарстві. Застосовує навички під керівництвом у контрольованому середовищі. Кваліфікація присвоюється, але потребує

			подальшого удосконалення. Через досвід роботи або навчання.
6	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Може відтворити значну частину теоретичного матеріалу з окремими помилками дає визначення основних понять технологічного процесу в квітникарстві.	6	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Без достатнього розуміння виконує практичні завдання по роботам в квітникарстві, з епізодичною допомогою майстра. При виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, припускає помилки, які може частково виправити самостійно, порівнює та робить висновки. Результат роботи відповідає мінімальним якісним і кількісним показникам.
7	Учень (слухач) має широкі загальні знання, визначає здатність виконувати завдання під керівництвом викладача, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, та знає визначення основних понять технологічного процесу, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить висновки в процесі квітникарства, знає як дати якісну оцінку виконаної роботи. Відповідь учня в цілому правильна, але містить деякі неточності і недостатньо обґрунтована. При відповіді припускає несуттєві помилки, які частково виправляє.	7	Учень (слухач) переважно правильно і самостійно з розумінням виконує практичні завдання по роботам в квітникарстві, в типових умовах з консультативною допомогою майстра, частково контролює власні навчальні дії. При виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які частково виправляє. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.
8	Учень (слухач) має широкі загальні знання, самостійно з розумінням вмє проводити роботи в квітникарстві. Знає визначення основних операцій технологічного процесу квітникарства, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить логічні висновки в процесі озеленення, знає як дати якісну оцінку виконаної роботи. Відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Знає виконання практичної частини завдання з консультативною допомогою	8	Учень (слухач) має широкі конкретні практичні знання. Самостійно з розумінням застосовує основний навчальний матеріал при виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, у стандартних ситуаціях. Дає якісну оцінку виконаної роботи. При виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, припускається несуттєві помилки, які частково виправляє. Дотримується правил з охорони праці. Прагне виконувати більш складні завдання, але епізодично. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.

	викладача. При відповіді та виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які частково виправляє.		
9	Учень (слухач) має широкі загальні знання, самостійно з розумінням вміє виконувати роботи в квітникарстві. Самостійно володіє вивченим обсягом матеріалу, знає основний навчальний матеріал і знає його застосування при виконанні практичних завдань, як у типових, так і дещо в ускладнених умовах. Знає визначення основних операцій технологічного процесу в квітникарстві, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості в квітникарстві. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. При відповіді та виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які може виправити.	9	Учень (слухач) має широкі конкретні практичні знання, володіє основним навчальним матеріалом і самостійно застосовує його при виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, як у типових, так і в дещо ускладнених умовах. Аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить логічні висновки в процесі квітникарства, дає якісну оцінку готової продукції, систематизує інформацію, встановлює зв'язок з обраною професією і робить висновки. Виконує практичні завдання по роботам в квітникарстві, з консультацією майстра. При виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які може виправити. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.
10	Учень (слухач) уміє усвідомлено засвоювати нову інформацію. Володіє глибокими міцними знаннями з технології в квітникарстві і контролю якості виконаної роботи. Відповідь учня повна, правильна, логічна, містить аналіз і систематизацію. Знає як самостійно і правильно застосувати довідкову технічну і технологічну документацію. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно.	10	Учень (слухач) має конкретні практичні навички, визначається також здатністю застосовувати спеціальні знання по роботам в квітникарстві. Практичні завдання по роботам в квітникарстві, виконує в цілому правильно і в повному обсязі. При виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології. Здатен до самокерування при навчанні і має практичний підхід у роботі як у простих так і у виняткових ситуаціях.
11	Учень (слухач) має значні конкретні знання з технології в квітникарстві і контролю якості виготовленої продукції. Відповідь учня повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального	11	Учень (слухач) правильно виконує технологічні операції при виконанні робіт в квітникарстві. При виконанні практичних завдань по роботам в квітникарстві, припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до

	<p>матеріалу. Знає як самостійно знаходити і використовувати джерела інформації, оцінювати отриману інформацію. Правильно та усвідомлено застосовує усі види довідкової інформації, технічної і технологічної документації в межах навчальної програми. При відповіді припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології</p>		<p>обраної професії, нової техніки і технології, раціонально організовує робоче місце, результати виконаної роботи відповідають діючим якісним і кількісним показникам відповідного рівня кваліфікації.</p>
12	<p>Учень (слухач) має значні конкретні системні знання з технології в квітникарстві і контролю якості готової продукції. Відповідь учня повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні нахили, вмє самостійно здобувати знання, володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, передбачених навчальною програмою. Виявляє пізнавально творчий інтерес до обраної професії.</p>	12	<p>Учень (слухач) самостійно і в повному обсязі виконує технологічні операції квітникарства. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології, раціонально організовує робоче місце, результати виконаної роботи відповідають діючим якісним і кількісним показникам відповідного рівня кваліфікації. Вміє ефективно застосовувати навчальний матеріал для виконання практичних завдань по роботам в квітникарстві, застосовує передові прийоми. Здатен до самокерування при навчанні і має практичний підхід у роботі як у простих так і виняткових ситуаціях.</p>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ОBOB'ЯЗКОВИХ ЗАСOБІВ НАВЧАННЯ.

№ п.н.	Найменування	Кількість на групу
	<i>Обладнання:</i>	
1.	Інструменти для стрижки газонів, формування крон дерев.	1
2.	Прилади освітлення та обігріву.	1
3.	Самохідні машини з електроприводом.	1
	<i>Інструменти:</i>	
1.	Секатори.	10
2.	Ножі окуліровочні.	8
3.	Ножі копуліровочні.	5
4.	Садові ножі.	3
5.	Лопати.	30
6.	Сапи.	30
7.	Граблі.	30
8.	Вили.	5
9.	Корзини.	10
10.	Пікіровочні кілочки.	30
11.	Копачки.	5
12.	Шпильки (для вегетативного розмноження).	10
13.	Лійка-поливальниця.	5
14.	Відра.	10
15.	Шланг для поливу.	10

Міністерство освіти і науки України
Міністерство праці та соціальної політики України

**Державний стандарт
професійно-технічної освіти**

ДСПТО 6113.ОА.01.10-2011
(позначення стандарту)

Професія: *Квітникар*

Код: *6113*

Кваліфікація: *3 розряд*

Видання офіційне
Київ 2011 рік

**ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИПУСКНИКА
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ**

**(підприємства, установи та організації,
що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників)**

1 Професія: 6113 Квітникар

2 Кваліфікація: 3 розряд

3 Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

Агротехнічні правила догляду за рослинами; способи висівання насіння і висаджування розсади; норми і час поливання рослин; способи садіння і пересаджування рослин; види, особливості добрив і дезінфікуючих речовин, способи їх застосування; правила обробітку ґрунту і виконання підготовчих робіт для садіння рослин; температурні режими в парниках, теплицях і оранжереях; засоби для запобігання захворюванням рослин; способи боротьби з хворобами рослин; правила користування садово-городнім інструментом і інвентарем; правила викопування квіткових рослин і виймання їх з ґрунту; способи затінення оранжерей; способи планування площ під рейки або під шаблон; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен уміти:

Виконувати не дуже складні земляні роботи. Розсіювати добрива, провадити маркірування і нарізування борозен. Готувати насіння і садивний матеріал. Улаштовувати клумби, рабатки, бордюри тощо. Сіяти, підсівати, закладати насіння руками, садити, підсаджувати, висаджувати, розкладати в ямки, борозни цибулини, бульби, розсаду тощо. Пікірувати розсаду квіткових культур в ящики на стелажах. Здійснювати механізоване поливання рослин. Препарувати цибулини гіацинтів. Висаджувати на пророщування бульбоцибулинні рослини. Розмножувати лілеї лусочками, цибулинками і бульбочками. Доглядати за квітковими рослинами за допомогою простих інструментів і пристроїв. Натягувати дрiт на підпори. Живцювати хризантеми, герань та інші квіткові культури. Виконувати формувальне стриження і обрізування килимових квітників та бордюрів, пасинкувати і прищипувати квіткові рослини. Підв'язувати до кілків і сіток гілки квіткових рослин. Викопувати жоржини та інші бульбові, а також цибулинні квіткові рослини. Відбирати насінники однорічних квітів (левконії, айстри тощо). Зрізувати й сортувати квіти з урахуванням вимог стандартів, підраховувати, складати букети, зв'язувати і пакувати їх. Додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

4 Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

- а) раціонально та ефективно організувати працю на робочому місці;
- б) дотримуватись норм технологічного процесу;
- в) не допускати браку в роботі;
- г) знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці й навколишнього середовища, дотримуватися норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- д) використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені, тощо);
- е) знати основи інформаційних технологій.

5 Вимоги до освітнього рівня

Попередній освітньо-кваліфікаційний рівень „Квітникар” 2-го розряду:

- за умови продовження первинної професійної підготовки в професійно-технічних навчальних закладах I, II та III атестаційних рівнів, без вимог до стажу роботи;
- за умови підвищення кваліфікації, стаж роботи за професією «Квітникар» 2-го розряду не менше 1 року.

6 Сфера професійного використання випускника

Квітникові господарства відкритого та закритого ґрунту.

7 Специфічні вимоги

7.1 Вік по закінченню терміну навчання не менше 18 років.

7.2 Стать: жіноча, чоловіча.

7.3 Медичні обмеження.

ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Професія 6113 «Квітникар»

Кваліфікація: – 3 розряд

Загальний фонд навчального часу: – 510 годин

№ п.п.	Навчальні предмети	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Загально професійна підготовка	32	2
1,1	Інформаційні технології	8	2
1,2	Основи галузевої економіки і підприємництва	8	
1,3	Основи правових знань	8	
1,4	Резерв часу	8	
2.	Професійно-теоретична підготовка	173	44
2.1	Квітникарство	128	36
2.2	Захист декоративних рослин від шкідників і хвороб	30	8
2.3	Охорона праці	15	
3.	Професійно-практична підготовка	288	
3.1	Виробниче навчання	120	
3.2	Виробнича практика	168	
4.	Консультації	10	
5.	Державна кваліфікаційна атестація	7	
6.	Загальний обсяг навчального часу (без п.4)	500	46

Перелік майстерень, кабінетів і лабораторій для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Квітникар»

Кабінети:

- Квітникарства
- Охорона праці
- Інформаційних технологій
- Основи галузевої економіки і підприємництва
- Основи правових знань

Лабораторії:

- Ділянки відкритого і закритого (теплиці) ґрунту

Примітка:

Для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватись при наявності обладнаного навчального робочого місця;
- предмет «Інформаційні технології» вивчається за згодою підприємств-замовників кадрів.

**Типова навчальна програма з предмета
«ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Інформація та інформаційні технології	4	-
2.	Програмне забезпечення ПК. Комп'ютерні технології	2	1
3.	Мережні системи та сервіси	2	1
	Всього годин:	8	2

Тема 1 Інформація та інформаційні технології

Зміст інформаційних технологій як складової частини інформатики. Суспільство і інформація, перетворення інформації в ресурс, визначення і задачі інформаційних технологій, становлення інформаційної технології, автоматизація інформаційного процесу - інформатизація.

Вплив інформаційних технологій на розвиток галузевої промисловості та виробництва.

Джерела і етапи розвитку інформаційної технології в галузі. Інформаційний кризис і інформаційні ресурси. Особливості нових інформаційних технологій в галузі.

Використання інформаційних і комп'ютерних технологій для автоматизації виробництва.

Поняття про системи управління автоматизованим обладнанням: верстатом, агрегатом, виробничою установкою, фермою, теплицею, робото технічним комплексом, гнучким автоматизованим модулем, лінією, цехом, підприємством.

Тема 2 Програмне забезпечення ПК. Комп'ютерні технології

Основні напрямки застосування обчислюваної техніки в галузі. Галузеве програмне забезпечення.

Прикладне програмне забезпечення професійного спрямування відповідно до спеціалізації професійно-технічного навчального закладу

Лабораторно-практична робота:

1. Ознайомлення з програмними продуктами професійного спрямування.
2. Робота з прикладними програмами професійного спрямування (за професією „Квітникар”).

Тема 3 Мережні системи та сервіси

Проблеми обміну інформацією. Передача інформації на відстань і безпека каналів зв'язку. Принципи і методи обміну інформацією між різними відомствами.

Лабораторно-практична робота:

1. Робота з тематичними пошуковими каталогами та пошуковими машинами.
Вивчення основних принципів їхньої роботи

Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Підприємство як організаційна основа бізнесу. Планування підприємницької діяльності	2	
2	Фінансова база підприємства	2	
3	Інноваційна діяльність підприємства	1	
4	Комерційна діяльність підприємств (основи маркетингу)	1	
5	Фінанси та облік на підприємстві	1	
6	Системи обслуговування бізнесу	1	
Всього годин		8	

Тема 1 Підприємство як організаційна основа бізнесу. Планування підприємницької діяльності

Підприємство в системі ринкових відносин. Функції підприємства.

Види та критерії класифікації підприємств. Приватні колективні та державні підприємства. Акціонерні, малі, середні і великі підприємства.

Вибір стратегії, визначення мети і завдання підприємства. Корпоративна стратегія підприємства.

Розробка та обґрунтування виробничої програми підприємства.

Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності; його призначення і структура. Задачі для розрахунку показників виробничої програми і бізнес-плану.

Тема 2 Фінансова база підприємства

Витрати виробництва. Постійні та змінні витрати виробництва.

Собівартість продукції, її види. Показники собівартості продукції. Згрупування витрат, що формують собівартість продукції. Калькуляції собівартості продукції за статтями витрат.

Ціна продукції. Види цін. Методи ціноутворення. Розрахунок ціни.

Прибуток підприємства. Валовий, балансовий та чистий прибуток. Методи розрахунку прибутку.

Рентабельність продукції і виробництва. Шляхи підвищення рентабельності.

Тема 3 Інноваційна діяльність підприємства

Інновації, їх місце в діяльності сучасного підприємства.

Науково-технічний прогрес, його форми. Основи напрямки сучасного науково-технічного прогресу (НТП)..

Науково-технічна революція, її особливості та напрямки. Показники рівня НТП. Поняття ефективності заходів із впровадження НТП, їх економічний ефект. Вартісна оцінка витрат на впровадження досягнень НТП і результатів їх реалізації.

Тема 4 Комерційна діяльність підприємств

Маркетинг у підприємницькій діяльності. Сутність маркетингу, його головна мета. Види маркетингової діяльності. Вивчення ринку. Сегментація ринку. Товарна політика маркетингу. Вивчення конкурента.

Канали просування товарів до споживача. Гуртова і роздрібна торгівля. Фірмові магазини.

Реклама товарів. Види реклами.

Сервісне обслуговування. Гарантія якості.

Тема 5 Фінанси та облік

Облік виконаних робіт, наданих послуг та виробленої продукції, грошових потоків. Необхідність обліку. Організація обліку.

Кредити. Види кредитів. Кредитна заборгованість.

Оренда. Лізинг. Орендна плата.

Страхування майна, виробничої діяльності.

Тема 6 Система обслуговування бізнесу

Система обслуговування бізнесу. Використання ЕОМ. Програми для офісу.

Інтернет, комп'ютерні мережі. Консалтингові фірми. Юридичні консультації. Господарські суди. Аудиторські фірми. Служби зайнятості та агенції з працевлаштування.

**Типова навчальна програма з предмета
«Основи правових знань»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Право – соціальна цінність, складова частина загальнонародської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	
2	Конституційні основи України	2	
3	Правові основи професійно-технічної освіти	1	
4	Господарство і право	1	
5	Правове регулювання господарських відносин у сільському господарстві Земельна реформа в Україні	2	
6	Праця, закон і ми	1	
	Всього годин	8	

Тема 1 Право - соціальна цінність, складова частина загальнонародської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Право – цінність – одна з засад державного і суспільного життя. Принципи права – його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Той, хто порушує юридичні закони, порушує і закони совісті. Правомірне поведінка і правопорушення. Юридична відповідальність.

Поняття правосвідомості як регулятора правомірної поведінки, чинника зміцнення правопорядку і законності.

Загальна характеристика держави. Держава і громадянське суспільство. Засади правової держави: повне народовладдя; верховенство права; політичний, економічний та ідеологічний плюралізм; розподіл державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; забезпечення прав людини.

Значення правосвідомості і правової культури у побудові правової держави.

Тема 2 Конституційні основи України

Визначення державного (конституційного) права. Поняття Конституції як Основного Закону держави. Загальні засади Основного Закону України. Україна – суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Державні символи України.

Громадянин і держава. Поняття громадянства в Україні. Правове становище громадян України, їхня рівноправність. Права осіб, які належать до національних меншин, - невід’ємна частина загальноновизнаних прав людини. Гарантування громадянам України права на національно-культурні надбання та мову.

Основні особисті, соціально-економічні, культурні та політичні права і свободи громадян України.

Особисті права і свободи громадян: право кожної людини на життя, на повагу до гідності, на свободу та особисту недоторканість; недоторканість житла кожного, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на захист від втручання в особисте і сімейне життя тощо. Соціально-економічні та культурні права і свободи громадян: право приватної власності; право на підприємницьку діяльність; право користуватися об'єктами права державної та комунальної власності; право на освіту; право на працю; право на соціальний захист у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом та ін. Політичні права і свободи громадян: право брати участь в управлінні державними справами; право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації тощо. Єдність прав і обов'язків громадян. Вільність і рівність усіх людей у своїй гідності і правах. Невідчужуваність і невід'ємність прав і свобод людини.

Вибори, референдум в Україні. Здійснення волевиявлення народу через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії в Україні. Основні засади виборів народних депутатів України. Поняття про референдуми, їх види. Проголошення та призначення Всеукраїнського референдуму.

Верховна Рада України (парламент). Верховна Рада – представницький орган державної влади в Україні. Її склад, структура, повноваження і порядок роботи. Народний депутат України – повноважний представник народу України у Верховній Раді України та відповідальний перед ним.

Президент України - глава держави. Обрання Президента України та його повноваження. Припинення повноважень Президента України.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Відносини між виконавчою владою – Кабінетом Міністрів України і Президентом та Верховною Радою України. Місцеві державні адміністрації – складові системи органів державної виконавчої влади.

Прокуратура.

Правосуддя. Конституційний суд України. Здійснення правосуддя в Україні винятково судами. Система судів в Україні. Основні засади судочинства. Статус суддів, їх незалежність та недоторканість. Вища рада юстиції. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад конституційного Суду України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад Конституційного Суду України. Порядок призначення та строк повноважень його суддів. Повноваження Конституційного Суду України.

Територіальний устрій України. Автономна республіка Крим.

Місьцеве самоврядування. Поняття місцевого самоврядування в Україні, його система та повноваження.

Тема 3 Правові основи професійно-технічної освіти

Законодавство України про освіту та його завдання.

Закон України „Про освіту” від 23 березня 1996р. Право громадян на освіту. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.

Професійно-технічна освіта – невід'ємна складова частина освіти України.

Закон України „Про професійно-технічну освіту” від 10 лютого 1998р. та його завдання. Мета професійно-технічної освіти. Права, обов'язки та відповідальність учнів, слухачів професійно-технічного навчального закладу. Особливий соціальний захист учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів. Документи про професійно-технічну освіту.

Тема 4 Господарство і право

Поняття господарського права та його роль у регулюванні господарських відносин. Система господарського права. Господарське законодавство, господарські правовідносини. Суб'єкти господарського права. Правове становище господарських організацій. Правове становище підприємств і об'єднань.

Правові основи приватизації державних підприємств. Правове становище кооперативів, господарських товариств, господарських об'єднань. Правовий режим майна господарських організацій. Зобов'язання у господарському праві. Господарський договір. Основні типи та види господарського договору. Зміст і порядок укладання господарських договорів.

Підприємництво в Україні. Законодавство про підприємницьку діяльність. Поняття підприємництва. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. Державна реєстрація підприємництва. Припинення підприємницької діяльності.

Відповідальність у господарських відносинах. Види відповідальності за порушення господарського законодавства.

Правове регулювання окремих галузей господарства. Правове регулювання промисловості.

Тема 5 Правове регулювання господарських відносин у сільському господарстві. Земельна реформа в Україні

Поняття аграрного права. Аграрне законодавство та його роль у розв'язанні завдань, що стоять перед Україною, як суверенною державою. Поняття аграрних правовідносин.

Сутність земельної реформи в Україні. Основні законодавчі положення про регулювання земельних відносин в Україні.

Поняття і особливості правового регулювання відносин Української держави та її органів з сільськогосподарськими підприємствами заснованими на різних формах власності. Правове положення сільськогосподарських кооперацій. Поняття і види кооперативів. Принципи діяльності кооперативів та їх правовий статус.

Фермерські господарства – нова форма сільськогосподарського виробництва. Правове регулювання їх утворення та діяльності.

Тема 6 Праця, закон і ми

Трудовий договір. Право громадян України на працю.

Загальна характеристика трудового права України. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Заробітна плата.

Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність робітників і службовців за шкоду, заподіяну підприємству, організації

Охорона праці. Відповідальність підприємства за шкоду, заподіяну працівникові.

Розгляд трудових спорів. Особливості правового регулювання трудових відносин в окремих галузях господарства.

Типова навчальна програма з предмета "Квітникарство"

№ тем	Назва теми	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Асортименту плетючих і ампельних рослин	8	6
2	Насіннєве розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин	10	6
3	Вегетативне розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин	10	6
4	Квітникарство відкритого ґрунту	26	
5	Квітникарство закритого ґрунту	20	
6	Середовище та керування ним. Регулювання режимів	10	
7	Виготовлення садових земель	10	6
8	Улаштування квітника	10	6
9	Догляд за рослинами та ґрунтом	10	
10	Добрива	14	6
ВСЬОГО		128	36

Тема 1 Асортимент плетючих і ампельних рослин

Агротехніка вирощування летючих і ампельних квіткових культур. Сівба, строки і способи, норми висіву насіння або садіння розсади, глибина висіву. Проріджування, мульчування та боротьба з хворобами бур'янами і шкідниками, підживлення і полив.

Лабораторно-практична робота:

1. Вивчення асортимент плетючих і ампельних рослин.
2. Сівба, строки і способи, норми висіву насіння або садіння розсади, глибина висіву.
3. Проріджування, мульчування та боротьба з хворобами бур'янами і шкідниками, підживлення і полив

Тема 2 Насіннєве розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин

Насіннєве (статеве) розмноження. Якість насіння. Визначення схожості, чистоти і господарської придатності насіння. Способи підготовки насіння до посіву. Державна стандартизація насіння. Особливості підготовки тари, квіткового насіння і пікірування рослин.

Способи посіву насіння у теплицях, парниках, розсадниках, відкритому ґрунті. Норми висіву та глибина загорання насіння різних квіткових і декоративно-листяних рослин. Пікірування сіянців, техніка і терміни її проведення. Проріджування сходів. Догляд за посівами і розпідкованими сіянцями притінювання.

Лабораторно-практична робота:

1. Відпрацювання робіт по насіннєвому способу розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин.

Тема 3 Вегетативне розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин

Вегетативне розмноження. Відбір маточних рослин. Способи вегетативного розмноження рослин.

Розмноження стебловими, листовими і кореневими живцями. Терміни і техніка живцювання.

Умови для прискорення зростання живців.
Заготівля і зберігання живців.
Розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин бульбами, цибулинами і їх дітками.

Лабораторно-практична робота:

1. Відпрацювання робіт по вегетативному способам розмноження квіткових і декоративно-листяних рослин.

Тема 4 Квітникарство відкритого ґрунту

Агротехніка вирощування окремих квіткових і декоративно-листяних рослин по такому плану: біологічна характеристика, система обробітку і тип ґрунту, система добрив, підготовка насіння до посіву, посів або посадка, терміни і способи посіву, норми висіву насіння або посадки розсади, глибина загортання насіння, мульчування, прищипування, боротьба з бур'янами, хворобами і шкідниками, підживлення рослин, полив, норми поливу та інше.

Літники, їх загальна характеристика та класифікація по декоративних особливостях, відношенню до тепла, часу цвітіння.

Особливості та способи вирощування та застосування основних літників: антиринуму, агератуму, алісуму, айстри літньої, вербени, петунії, піонії, целозії, календули, гвоздики Шабо, гвоздики Гедевіки, тагентеса, левкоя літнього та інших.

Група сухоцвітів. Вирощування та застосування гомфрени, геліхризуму, статіце, та інше.

Декоративно-листяні рослини (перила, кохія, цинерарія та ін.). Їх значення в озелененні.

Плетучі квіткові рослини. Їх переваги і біологічні особливості вирощування.

Килимові квіткові рослини. Група альтернантери, ірезіне, ахірантес і ін. Їх характеристика, зимовий зміст та розмноження.

Рослини горщиків, що використовуються разом з килимовими: бегонія, бегонія бульбова, пеларгонія, сальвія та ін.

Культури: бегонія семперфлоренс, сальвія.

Дворічники, їх біологічна характеристика. Дворічники весняноквітучі і літньоквітучі. Способи їх розмноження, основний асортимент. Особливості вирощування окремих представників дворічників: віоли, гвоздики, кампанули, мальви, незабудки і ін.

Багаторічники. Їх характеристика, класифікація по біологічних ознаках, часу цвітіння, висоті і іншим ознакам.

Розділення багаторічників на зимуючі і не зимуючі у відкритому ґрунті.

Переваги використання багаторічників, зимуючих у відкритому ґрунті.

Особливості і агротехніка вирощування аквілегії, айстри багаторічної, півоній, флоксів, маку східного, ірисів і інших.

Вирощування і застосування цибулинних.

Багаторічники, які не зимують у відкритому ґрунті: гербера, канни, жоржини, гладіолуси.

Тема 5 Квітникарство закритого ґрунту

Основні поняття про будову споруд (оранжереї, сховища для цибулин, маточних рослин). Автоматичні пристрої і устаткування.

Класифікація квіткових та декоративно-листяних рослин, вирощуваних в захищеному ґрунті. Промисловий асортимент. Біологічні і декоративні особливості різних груп рослин, вирощуваних в захищеному ґрунті.

Вирощування і застосування цинерарії гібридної, цикламена, бегонії бульбової, флоксинії. Особливості розмноження і вирощування гвоздики ремонантної.

Керовані культури (цибулеві, бульбоцибулеві і хризантеми). Етапи вирощування: пророщування і зупинка, вирощування цибулинних в теплицях і під плівкою, у відкритому ґрунті. Вирощування троянд та бузку, хризантеми, конвалії і інших.

Пристрій для підготовки рослин до вирощування.

Тема 6 Середовище і регулювання ним. Регулювання режимів

Взаємозв'язок рослин з навколишнім середовищем. Створення найсприятливіших умов для росту і розвитку квіткових та декоративно-листяних рослин.

Тепловий режим. Відношення квіткових і декоративно-листяних рослин до тепла в різні періоди росту і розвитку. Класифікація рослин в залежності їх відношення до тепла. Температурний оптимум і мінімум.

Загартування квіткових та декоративно-листяних рослин.

Способи регулювання сприятливого теплового режиму для рослин в захищеному та відкритому ґрунтах.

Світловий режим. Відношення квіткових і декоративно-листяних рослин до світла. Поняття про світлолюбиві, тінелюбиві і тіневитривалі рослини. Особливе значення умов освітлення в теплицях і парниках. Методи створення сприятливого світлового режиму у відкритому і захищеному ґрунтах. Електричне підсвічування при вирощуванні квіткових і декоративно-листяних рослин в зимовий час.

Повітряно-газовий режим. Відношення квіткових і декоративно-листяних рослин до повітряно-газового режиму. Вплив вуглекислоти, що містяться в повітрі, на ріст і розвиток рослин.

Значення розпушення ґрунту для поліпшення повітряного і газового режимів.

Методи підвищення вмісту вуглекислоти в повітрі і в ґрунті.

Водний режим. Відношення квіткових і декоративно-листяних рослин до води і вологості ґрунту, та повітря в різні періоди онтогенезу. Полив рослин в теплицях і парниках. Заходи для поліпшення водного режиму.

Режим живлення. Відношення квіткових і декоративно-листяних рослин до умов ґрунтового живлення. Використання основних елементів живлення по фазам росту та розвитку рослин.

Відношення квіткових та декоративно-листяних рослин до реакції ґрунтового середовища та концентрації ґрунтового розчину.

Створення сприятливого живильного режиму шляхом внесення органічних та мінеральних добрив.

Тема 7 Виготовлення садових земель

Особливості режиму живлення в парниках та теплицях. Теплично-парникові ґрунти. Садові землі, їх заготівля. Складання ґрунтових сумішей.

Особливості живильного режиму в теплицях із заміниками ґрунту. Використання гідропоніки.

Лабораторно-практична робота:

1. Виконання практичних робіт по підготовці садових земель.

Тема 8 Улаштування квітника

Характеристика квітника. Види квіткового оформлення.

Характеристика бордюру, клумб, рабатов, партерних місць та інше.

Переносні квітники, характеристика, основні вимоги.

Підвісні квітники, модульні квітники, квіткові групування, характеристика, основні вимоги.

Лабораторно-практична робота:

1. Виконання робіт по улаштування квітника (розмітка квітника, планування поверхні ґрунту).
2. Транспортування і садіння рослин.

Тема 9 Догляд за рослинами і ґрунтом

Мета вирощування посадкового матеріалу в деревній шкільці. Обробка ґрунту під шкільку, внесення добрив, розбиття ділянки. Терміни вирощування і розміщення порід в шкільці. Способи посадки. Догляд за саджанцями.

Тема 10 Добрива

Значення добрив в підвищенні врожайності та якості плодів і овочів.

Класифікація добрив.

Органічні добрива, їх види, характеристика. Способи, норми і строки внесення органічних добрив під плодове, ягідні, овочеві та інші сільськогосподарські культури. Бактеріальні добрива. Види мінеральних добрив, їх характеристика, способи, норми, строки внесення під плодове, ягідні та інші сільськогосподарські культури.

Правила зберігання та змішування мінеральних добрив

Лабораторно-практична робота:

1. Ознайомлення з мінеральними добривами за колекціями і натуральними зразками.
2. Ознайомлення з таблицями для визначення мінеральних добрив, стимуляторів росту і розвитку культур.

**Типова навчальна програма теоретичних занять з предмета
«Захист декоративних рослин від шкідників і хвороб»**

№ теми	Теми	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1	Вступ. Загальні відомості про шкідників і хвороби декоративних рослин, боротьба з ними	2	
2	Отрутохімікати для боротьби з шкідниками і хворобами декоративних рослин	4	
3	Способи оздоровлення ґрунту в паркетниках і теплицях. Обеззараження парників, оранжерей і сховищ. Дезинфекція насіння	4	
4	Шкідники декоративних рослин, боротьба з ними	6	2
5	Хвороби декоративних рослин, боротьба з ними	6	2
6	Методи боротьби з шкідниками і хворобами декоративних рослин	8	4
	Всього	30	8

Тема 1 Вступ. Загальні відомості про шкідників і хвороби декоративних рослин, боротьба з ними

Задачі, що стоять перед квітниковим господарством.

Значення захисту декоративних рослин від шкідників і хвороб.

Ознайомлення з виробничим напрямком квіткових господарств.

Тема 2 Отрутохімікати для боротьби з шкідниками і хворобами декоративних рослин

Поділ отрутохімікатів на групи в залежності від шкідливої дії їх на організм.

Характеристика нових отрутохімікатів (рослинна норма витрати, термін дії), що використовується у боротьбі із шкідниками та хворобами декоративних рослин.

Тема 3 Способи оздоровлення ґрунту в парниках і теплицях. Знезараження парників, оранжерей і сховищ. Дезинфекція насіння

Хімічне знезараження ґрунту. Використання термічного знезараження ґрунту в парниках і теплицях. Асортимент хімічних засобів, які використовуються для оздоровлення ґрунту в парниках і теплицях.

Сівозміна та її значення у боротьбі із інфекціями ґрунту в парниках і теплицях.

Агротехнічні вимоги до основних показників насіння. Дезинфекція насіння різними способами. Характеристика кожного способу.

Тема 4 Шкідники декоративних рослин, боротьба з ними

Шкода, яку завдають шкідники декоративним рослинам. Найбільш поширені шкідники та їх видовий склад. Прогноз появи головних шкідників.

Сучасні методи і засоби захисту декоративних рослин. Інтегрований захист рослин.

Карантинні заходи. Економічна ефективність боротьби із шкідниками.

Лабораторно-практична робота:

1. Загальне ознайомлення із будовою тіла комах і кліщів (робота з лупою).

2. Замалювати частини тіла, ротових органів у сисних і гризучих комах, стадії розвитку комах з повним і неповним перетворенням.
3. Ознайомлення з головними шкідниками декоративних рослин по колекціях і таблицях, замалювати їх.
4. Вивчення шкідників та їх походження.

Тема 5 Хвороби декоративних рослин, боротьба з ними

Хвороби декоративних рослин та боротьба з ними. Біологічні особливості найпоширеніших хвороб. Діагностика хвороб. Джерела і вогнища інфекцій. Значення сівозміни і фіто санітарних заходів у боротьбі з інфекціями.

Лабораторно-практична робота:

1. Вивчення будови тіла грибів, які викликають хвороби рослин.
2. Вивчення спор і грибниці борошнистої роси, іржі та інших хвороб під мікроскопом.
3. Ознайомлення з гербарними зразками хвороб рослин.
4. Набуття навиків визначення хвороб рослин по таблицях і зразках пошкоджених рослин.

Тема 6 Методи боротьби з шкідниками і хворобами декоративних рослин

Способи боротьби зі шкідниками і хворобами квіткових і декоративно-листяних рослин.

Використання хімічних засобів захисту декоративних рослин. Асортименти хімічних засобів захисту декоративних рослин. Дія пестицидів на біоценози. Комплексна дія отрут. Характеристика способів використання засобів декоративних рослин.

Використання агротехнічного, хімічного і механічного способів захисту декоративних рослин.

Лабораторно-практична робота:

1. Складання календарного плану робіт у боротьбі з шкідниками і хворобами.
2. Способи внесення отрутохімкатів.
3. Дози внесення отрутохімкатів.
4. Розрахунок доз пестицидів.
5. Правила безпеки при застосуванні отрутохімкатів.
6. Захист навколишнього середовища при застосуванні отрутохімкатів.

**Типова навчальна програма з предмета
“Охорона праці”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	
2.	Загальні відомості про потенціал небезпеки. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці в квітникарстві.	4	
3.	Основи пожежної безпеки. Вибухова небезпека і вибухозахист виробництва	2	
4.	Основи електробезпеки	2	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди.	2	
6.	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках	3	
Всього		15	

Тема 1 Вступ. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття “охорона праці”, соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета “Охорона праці”, обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги вивчення предмета щодо виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, “Кодекс законів України про працю”, Закони України “Про охорону праці”, “Про загально обов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, “Про пожежну безпеку”, “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”, “Основи законодавства України про охорону здоров’я”.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: про зниження та усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працюючих. Галузеві стандарти.

Правила внутрішнього трудового розпорядку. Колективний договір, його укладення і виконання. Права трудівників на охорону праці на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і підлітків. Порядок забезпечення засобами індивідуального та колективного захисту. Державний і громадський контроль за охороною праці, відомчий контроль. Органи державного нагляду за охороною праці.

Відповідальність (дисциплінарна, адміністративна, матеріальна і кримінальна) за порушення законодавства про працю, правил та інструкцій з охорони праці.

Інструктажі з охорони праці. Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов’язані з працею на виробництві, побутові. Алкоголізм і безпека праці. Професійне отруєння.

Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві:

організаційні, технічні, санітарно-виробничі, медико-профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і отруєнь.

Тема 2 Загальні відомості про потенціал небезпеки. Психологія безпеки праці.

Організація роботи з охорони праці

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень. Прилади контролю безпечних умов праці, порядок їх використання.

Правила та заходи попередження нещасних випадків і аварій. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у випадку аварії.

Вимоги безпеки у навчальних, навчально-виробничих приміщеннях освітніх закладів.

Фізіологічна та психологічна основи трудового процесу (безумовні та умовні рефлекси, їх вплив на безпеку праці).

Пристосування людини до навколишніх умов на виробництві (почуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Психофізичні фактори, умови праці (промислова естетика, ритм і темп роботи, виробнича гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці.

Вимоги нормативних актів з охорони праці щодо безпеки виробничих процесів, обладнання, будівель.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою та тих, які потребують професійного добору; організація безпеки праці на таких роботах згідно з нормами та правилами.

Прилади контролю за безпечними умовами праці. Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного захисту працівників. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень при аварії.

Значення безпеки праці на виробництві. Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.. Зони безпеки та їх огороження. Засоби індивідуального та колективного захисту. Світлова та звукова сигналізація. Попереджувальні написи, сигнальне пофарбування. Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту. Захист від шуму. Захист від пилу. Захист від газу. Захист від вібрації. Захист від несприятливих метеорологічних умов. Прилади контролю безпечних умов праці. Правила запобігання нещасних випадків. План ліквідації аварій та евакуації з приміщення.

Вимоги щодо безпеки в навчальних, навчально-виробничих, учбових закладах освіти.

Загальні вимоги та засоби забезпечення безпечних умов праці .

Тема 3 Основи пожежної безпеки. Вибухова небезпека і вибухозахист виробництва

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, експлуатація непідготовленої техніки в пожежна небезпечних місцях; порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки, дитячі пустощі. Пожежно небезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, загорання, само загорання, горіння, тління. Легкозаймисті і горючі рідини. Займисті, важко займисті і незаймисті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Полумнегасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх Полумнегасильні властивості. Протипожежна техніка: спецавтомашини авто-та мотопомпи, спеціальні пристрої, вогнегасники, ручний протипожежний інструмент, їх

призначення, будова, використання на пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз найвідоміших промислових аварій, які зв'язані з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнування і наслідків аварій від масштабу, фізико-хімічних властивостей і параметрів палих речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, газових викидів у незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухову небезпеку середовища.

Кількісні показники вибухів, що характеризують масштаби руйнування і тяжкість наслідків.

Основні характеристики вибухової небезпеки хіміко-технологічних процесів; показники рівня руйнування промислових об'єктів.

Вибір засобів контролю, управління і протиаварійного захисту (ПАЗ). Обумовлення вибору енергозабезпечення (енергетичної стійкості) систем контролю управління і ПАЗ з урахуванням характеру технологічного процесу і енергетичного потенціалу об'єкту.

Запобігання аварійній розгерметизації технологічних систем, загоряння аварійних викидів.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухової небезпеки.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Електричні травми, їх види. Фактори, що впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Загальні відомості про 4-провідну електричну мережу живлення. Фазова та лінійна напруги. Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Класифікація виробничих приміщень відносно небезпеки ураження працівників електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні написи, плакати та пристрої, ізолювальні прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітільниками.

Правила роботи на електронно-обчислювальних машинах і персональних комп'ютерах.

Захист від статичної електрики. Захист будівель та споруд від блискавки. Правила поведінки під час грози.

Тема 5 Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди

Поняття про виробничу санітарію як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Лікувально-профілактичне харчування.

Фізіологія праці. Чергування праці і відпочинку. Виробнича гімнастика. Дотримання норм піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми і жінками.

Основні гігієнічні особливості праці за професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря у виробничих, навчальних та побутових приміщеннях. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Щорічні медичні огляди неповнолітніх працівників, осіб віком до 21-го року.

Тема 6 Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої медичної допомоги. Дії у важких випадках. Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Засоби надання першої медичної допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування.

Перша медична допомога при запорошуванні очей, пораненнях, вивихах, переломах.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легенів, стравоходу.

Надання першої медичної допомоги при непритомності (втраті свідомості), шоку, тепловому та сонячному ударах, опіку, обмороженні.

Ознаки отруєння і перша медична допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотинном.

Правила надання першої медичної допомоги при ураженні електричним струмом.

Оживляння. Способи штучного дихання, положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів. Транспортування потерпілого.

Загальні відомості про великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

Загальні відомості про інженерно-технічні заходи, спрямовані на забезпечення безпеки функціонування потенційно небезпечних об'єктів (ПНО), захист виробничого персоналу і населення, зменшення збитків, утрат і руйнувань при аваріях, великих пожежах.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія: *Квітникар*

Код: **6113**

Кваліфікація: **квітникар 3 розряд**

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	Виробниче навчання	120
1.1	Вступне заняття	6
1.2	Підготовчі, посівні і посадочні роботи	38
1.3	Робота по догляду за рослинами	38
1.4.	Робота по збиранню рослин	38
2	Виробнича практика	168
2.1	Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки	6
2.3	Самостійне виконання робіт на робочих місцях квітникаря 3-го розряду	162
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Разом	288

1. ВИРОБНИЧЕ НАВЧАННЯ.

Тема 1.1 Вступне заняття

Екскурсія на підприємство. Інструктаж з охорони праці.
Ознайомлення слухачів з трудовими традиціями, передовиками і новаторами виробництва.
Ознайомлення з режимом праці, формами організації праці слухачів, з програмою професійно-практичного навчання.
Ознайомлення з організацією території, цехів, ділянок, шкілок і розсадників квіткового комбінату або господарства, будовою парників і тепл
Ознайомлення з основним асортиментом квіткових і декоративно-листяних рослин у відкритому і закритому ґрунтах.

Тема 1.2 Підготовчі, посівні і посадочні роботи

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

Вправи:

Виконання не дуже складних земляних робіт.
Улаштування клумб, работок, бордюру тощо.
Розсіювання добрив, проведення маркірування і нарізування борозен.
Приготовлення насіння і садивного матеріалу.
Сіяння, підсівання, закладання насіння руками, садіння, підсаджування, розкладання в ямки, борозни цибулин, бульб, розсади тощо.
Висаджування на пророщення бульбоцибулинних рослин.
Розмножування лілей лусочками, цибулінками і бульбочками.

Тема 1.3 Робота по догляду за рослинами.

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

Вправи:

Пікірування розсади квіткових культур в ящики на стелажах.

Проведення механізованого поливання рослин.
Препарування цибулин гіацинтів.
Догляд за квітковими рослинами за допомогою простих інструментів і пристроїв.
Живцювання хризантем, герань та інших квіткових культур.
Виконання формувального стриження і обрізування килимових квітників та бордюрів, пасинкування і прищипування квіткових рослин.
Натягування дроту на підпори.
Підв'язування до кілків і сіток гілок квіткових рослин.

Тема 1.4 Робота по збиранню рослин Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця і безпека праці.

Вправи:

Викопування жоржин та інших бульбових, а також цибулинних квіткових рослин.
Відбирати насінники однорічних квітів (левконії, айстри тощо).
Зрізування й сортування квітів з урахуванням вимог стандартів, підраховування, складання букетів, зв'язування і пакування їх.

2 ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Тема 2.1 Ознайомлення з підприємством, інструктаж з охорони праці, пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охорони праці підприємства).

Ознайомлення учнів з устаткуванням і технологічним процесом виготовлення продукції на підприємстві.

Ознайомлення з організацією планування праці та контролю якості робіт.

Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на робочому місці.

Тема 2.2 Самостійне виконання робіт складністю квітникаря 3 розряду на підприємстві

Самостійно виконувати роботи по озелененню. Додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежної безпеки.

Примітка:

Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами-замовниками кадрів та затверджуються в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт:

1. Планування під рейку або під шаблон квітників, бордюрів.
2. Складання букетів квітів.
3. Садіння та вирощування жоржин, кал.
4. Навантаження і розвантаження квітів.
5. Сортування за розмірами, садіння, викопування цибулин і бульбоцибулин квіткових рослин.
6. Підготовка до садіння, сортування, підрахонок, відпускання, пакування та транспортування садивного матеріалу. (бульб, цибулин, квіткової розсади тощо).
7. Натягування на парниках і в утепленому ґрунті синтетичної плівки.
8. Приготування розчинів, емульсії.

9. зрізування, викопування, очищення від землі, коріння і лусочок, підщипування цибулин квітів однорічних й багаторічних.

КРИТЕРІЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ

Професія: квітникар

Код: 6113

Кваліфікація: *квітникар 3 розряд*

Бали	ЗНАЄ	Бали	ВМІЄ
1	Учень (слухач) має базові загальні знання з окремих операцій, пов'язаних з технологічними процесами квітництва, процесу підготовки робочого інструменту та сировини.	1	Учень (слухач) виконує елементи навчально-виробничих завдань з підготовки інструменту для певних технологічних процесів квітництва. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації.
2	Учень (слухач) має базові загальні знання з окремих елементів навчального матеріалу, пов'язаного з процесом квітництва. При відповіді допускає помилки.	2	Учень (слухач) виконує фрагменти навчально-виробничих завдань по квітництву території. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації.
3	Учень (слухач) має базові загальні знання, відтворює окремі елементи навчального матеріалу, пов'язаного з процесом квітництва, знає фрагменти навчального матеріалу, знає призначення та порядок підготовки технологічного інструменту та не усвідомлено допускається суттєвих помилок.	3	Учень (слухач) планує виробничі дії та виконує частину навчально-виробничого завдання, щодо підготовки технологічного інструменту та не усвідомлено допускається суттєвих помилок при виконанні практичних завдань по квітництву. Навички навчання потребують структурованої підтримки. Без присвоєння кваліфікації.
4	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Стикається зі значними труднощами при вивченні технологічних процесів квітництва.	4	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Виконує завдання по квітництву, значну частину матеріалу виконує на репродуктивному рівні. Застосовує навички під керівництвом у контрольованому середовищі. Кваліфікація присвоюється, але потребує подальшого удосконалення через досвід роботи, або навчання.
5	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Дає визначення основних методів квітництва.	5	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Відтворює значну частину практичних завдань на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння, виконує практичні завдання по квітництву. Застосовує навички під керівництвом у контрольованому середовищі. Кваліфікація присвоюється, але потребує подальшого удосконалення через досвід роботи або навчання.

6	Учень (слухач) має обмежений обсяг знань і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними і загальними за характером. Може відтворити значну частину теоретичного матеріалу. З окремими помилками дає визначення основних понять технологічного процесу квітництва.	6	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, які є в основному конкретними. Без достатнього розуміння виконує практичні завдання по квітництву з епізодичною допомогою майстра. При виконанні практичних завдань по квітництву припускає помилки, які може частково виправити самостійно, порівнює та робить висновки. Результат роботи відповідає мінімальним якісним і кількісним показникам.
7	Учень (слухач) має широкі загальні знання, визначає здатність виконувати завдання під керівництвом викладача, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, та знає визначення основних понять технологічного процесу, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить висновки в процесі квітництва, знає як дати якісну оцінку виконаної роботи. Відповідь учня в цілому правильна, але містить деякі неточності і недостатньо обґрунтована. При відповіді припускає несуттєві помилки, які частково виправляє.	7	Учень (слухач) переважно правильно і самостійно з розумінням виконує практичні завдання по квітництву в типових умовах з консультативною допомогою майстра, частково контролює власні навчальні дії. При виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які частково виправляє. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.
8	Учень (слухач) має широкі загальні знання, самостійно з розумінням вміє робити квітники. Знає визначення основних операцій технологічного процесу квітництва, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить логічні висновки в процесі квітництва, знає як дати якісну оцінку виконаної роботи. Відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Знає виконання практичної частини завдання з консультативною допомогою викладача. При відповіді та виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки,	8	Учень (слухач) має широкі конкретні практичні знання. Самостійно з розумінням застосовує основний навчальний матеріал при виконанні практичних завдань по квітництву у стандартних ситуаціях. Дає якісну оцінку виконаної роботи. При виконанні практичних завдань по квітництву припускається несуттєві помилки, які частково виправляє. Дотримується правил з охорони праці. Прагне виконувати більш складні завдання, але епізодично. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.

	які частково виправляє.		
9	Учень (слухач) має широкі загальні знання, самостійно з розумінням вміє створювати квітники. Самостійно володіє вивченим обсягом матеріалу, знає основний навчальний матеріал і знає його застосування при виконанні практичних завдань, як у типових, так і дещо ускладнених умовах. Знає визначення основних операцій технологічного процесу квітникарства, аналізує причини виникнення можливих дефектів якості квітникарства. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. При відповіді та виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які може виправити.	9	Учень (слухач) має широкі конкретні практичні знання, володіє основним навчальним матеріалом і самостійно застосовує його при виконанні практичних завдань по квітникарству, як у типових, так і в дещо ускладнених умовах. Аналізує причини виникнення можливих дефектів якості, порівнює інформацію і робить логічні висновки в процесі квітникарства, дає якісну оцінку готової продукції, систематизує інформацію, встановлює зв'язок з обраною професією і робить висновки. Виконує практичні завдання по квітникарству з консультацією майстра. При виконанні практичних завдань припускає несуттєві помилки, які може виправити. Відповідає за своє власне навчання і має обмежений досвід практики у конкретному аспекті роботи чи навчання.
10	Учень (слухач) уміє усвідомлено засвоювати нову інформацію. Володіє глибокими міцними знаннями з технології квітникарства і контролю якості виконаної роботи. Відповідь учня повна, правильна, логічна, містить аналіз і систематизацію. Знає як самостійно і правильно застосувати довідкову технічну і технологічну документацію. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно.	10	Учень (слухач) має конкретні практичні навички, визначається також здатністю застосовувати спеціальні знання по квітникарству. Практичні завдання по створенню квітників виконує в цілому правильно і в повному обсязі. При виконанні практичних завдань по квітникарству припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології. Здатен до самокерування при навчанні і має практичний підхід у роботі як у простих так і у виняткових ситуаціях.
11	Учень (слухач) має значні конкретні знання з технології квітникарства і контролю якості виготовленої продукції. Відповідь учня повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Знає як самостійно знаходити і використовувати джерела інформації, оцінювати	11	Учень (слухач) правильно виконує технологічні операції при створенні квітників. При виконанні практичних завдань по квітникарству припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології, раціонально організовує робоче місце, результати виконаної роботи відповідають діючим якісним і

	отриману інформацію. Правильно та усвідомлено застосовує усі види довідкової інформації, технічної і технологічної документації в межах навчальної програми. При відповіді припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології		кількісним показникам відповідного рівня кваліфікації.
12	Учень (слухач) має значні конкретні системні знання з технології квітництва і контролю якості готової продукції. Відповідь учня повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні нахили, вміє самостійно здобувати знання, володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, передбачених навчальною програмою. Виявляє пізнавально творчий інтерес до обраної професії.	12	Учень (слухач) самостійно і в повному обсязі виконує технологічні операції при створенні квітників. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології, раціонально організовує робоче місце, результати виконаної роботи відповідають діючим якісним і кількісним показникам відповідного рівня кваліфікації. Вміє ефективно застосовувати навчальний матеріал для виконання практичних завдань по квітництву, застосовує передові прийоми. Здатен до самокерування при навчанні і має практичний підхід у роботі як у простих так і виняткових ситуаціях.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ОBOB'ЯЗКОВИХ ЗАСOБІВ НАВЧАННЯ.

№ п.н.	Найменування	Кількість на групу
	<i>Обладнання:</i>	
4.	Інструменти для стрижки газонів, формування крон дерев.	1
5.	Прилади освітлення та обігріву.	1
6.	Самохідні машини з електроприводом.	1
	<i>Інструменти:</i>	
16.	Секатори.	10
17.	Ножі окуліровочні.	8
18.	Ножі копуліровочні.	5
19.	Садові ножі.	3
20.	Лопати.	30
21.	Сапи.	30
22.	Граблі.	30
23.	Вили.	5
24.	Корзини.	10
25.	Пікіровочні кілочки.	30
26.	Копачки.	5
27.	Шпильки (для вегетативного розмноження).	10
28.	Лійка-поливальниця.	5
29.	Відра.	10
30.	Шланг для поливу.	10

ЛІТЕРАТУРА:

1. П.І.Гнатенко, В.М.Калашников, К.А.Марнов "Основи правових знань" Київ "Юридична книга" 2000.
2. П.І.Гнатенко. "Основи правознавства" Київ "Юридична книга"—2003.
3. О.А.Шеніна "Основи економіки" Київ "Юридична книга" 2003
4. А.Ф.Верлань, Н.В.Апатова "Інформатика" Київ "Форум" 2000.
5. В.А.Бунин "Квітництво" Львів "Вища Школа"1996р.
6. І.Т.Зарецька, А.М.Гуржій, О.Ю.Соколов "Інформатика" частина 1; 2 Київ "Форум" 2004.
7. В.Г.Мельничук, Г.О.Ковальчук, В.О.Огнев'юк "Економіка" Київ "Навчальна книга" 2005.
8. А.М.Гуржій, Н.І.Повознбк, В.В.Самсонов "Інформатика, та інформаційні технології" Харків "Компанія СМІТ" 2003.
9. З.С.Ратомська. "Механізація сільського господарства" Львів "Оріана-Нова" 2000.
10. А.Ф.Головчук, В.І.Марченко, В.Ф.Орлов "Експлуатація та ремонт сільськогосподарської техніки" Книга1, 2, 3 Київ "Грамота" 2004.
11. В.С.Холявко, Д.А.Глоба-Михайлети "Дендрологія та основи зеленого будівництва" Москва, "Вища школа" 1999.
12. М.І.Бондарівський, З.Д.Дерек "Правила та безпека дорожнього руху" "Світ" 2004.
13. Л.Е.Винокурова, М.В.Васильчук, Л.В.Гаман "Основи охорони парці" Київ "Факт" 2005.
14. Б.А.Доспехов, А.І.Пупонін "Землеробство з основами ґрунтознавства" Москва "Колос" 1998.

З М І С Т

Загальні положення	5-7
Освітньо-кваліфікаційна характеристика 6113 Квітникар. Кваліфікація 1-2 розряд	9-10
Типовий навчальний план	11
Перелік необхідних кабінетів та лабораторій	11
Типова навчальна програма з предмета “Інформаційні технології”	12
Типова навчальна програма з предмета “Правила дорожнього руху”	13-14
Типова навчальна програма з предмета “Основи галузевої економіки і підприємництва”	15
Типова навчальна програма з предмета “Основи правових знань”	16-18
Типова навчальна теоретичних та лабораторно-практичних занять з предмету "Основи землеробства і ґрунтознавства"	19-20
Типова навчальна програма теоретичних занять з предмета «Квітникарство»	21-22
Типова навчальна програма теоретичних занять з предмета "Охорона праці"	23-26
Типова навчальна програма теоретичних занять з виробничого навчання	27-29
Критерії кваліфікаційної атестації випускників Професія 6113 Квітникар Кваліфікація 1-2 розряд	30-33
Перелік основних обов’язкових засобів навчання	34
Освітньо-кваліфікаційна характеристика 6113 Квітникар. Кваліфікація 3 розряд	35-37
Типовий навчальний план	38
Типова навчальна програма з предмета "Інформаційні технології"	39
Типова навчальна програма з предмета "Основи галузевої економіки і підприємництва"	40-41
Типова навчальна програма з предмета "Основи правових знань"	42-44
Типова навчальна програма теоретичних занять з предмета «Квітникарство»	45-48
Типова навчальна програма теоретичних занять з предмета "Захист декоративних рослин від шкідників і хвороб"	49-50
Типова навчальна програма з предмета "Охорона праці"	51-54
Типова навчальна програма занять з виробничого навчання	55-56
Критерії кваліфікаційної атестації випускників. Професія 6113 «Квітникар». Кваліфікація 3 розряд.	57-60
Перелік основних обов’язкових засобів навчання	61
Література	62